

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
INSTYTUT PEDAGOGIKI, KUJAWSKA SZKOŁA WYŻSZA WE WŁOCŁAWKU
(POLSKA)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. JANA KASPROWICZA W INOWROCŁAWIU
(POLSKA)
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

V Міжнародної конференції

17 листопада 2022 року

**До 20-річчя з дня створення
кафедри професійної освіти
КНУБА**

***м. Київ
КНУБА***

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 4 від 23 грудня 2022 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали V Міжнародної конференції (17 листопада 2022 року) до 20-річчя з дня створення кафедри професійної освіти КНУБА. – Київ: Київський національний університет будівництва і архітектури, 2023. – 408 с.

ISBN 978-617-8007-89-8

У матеріалах V Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

ISBN 978-617-8007-89-8

© КНУБА, 2023

Руденко Микола Васильович,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри професійної освіти

Київського національного університету

будівництва і архітектури;

Ващук Іванна Євгенівна,

здобувачка вищої освіти навчальної групи ПНК-61

Київського національного університету

будівництва і архітектури

ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Дистанційне навчання в Україні набувало постійного і кращого формату через вимушені обставини як і в інших країнах. Причиною цього була пандемія, яка вплинула на велику кількість людей. Особливо вплинуло на навчання, так як студенти і викладачі, які звикли працювати в очному форматі були вимушені набувати знань й умінь для налагодження комунікації в навчальному процесі.

На зміну пандемії з'явилася нова перешкода для студентів і викладачів. Безпека людей значно важливіша за будь-які інші обставини, але навчання в Україні не стоїть. І навіть в підвалах, бомбосховищах, коридорах, закордоном люди стараються мати доступ і займатися тим, що буде важливо для них в майбутньому – освіта [1].

Наразі ринок праці вимагає від збувачів вищої освіти за спеціальністю не тільки чітких, завчених, ґрунтовних знань, що стосуються лише їхньої спеціалізації, але й здатності розуміти де їх можна знайти, здатності орієнтуватися у незнайомій сфері, здатності застосовувати ці знання і вміння в неочікуваних життєвих ситуаціях. Зараз ці здібності покращуються не

тільки у студентів, а й у викладачів, адже вони тепер мають досвід як швидко і правильно орієнтуватися у незнайомому новому обладнанні під час нестандартних і надзвичайних ситуацій.

Разом з тим із розвитком технічного прогресу відбулася докорінна перебудова суспільства на основі принципово нових економічних, соціальних і політичних факторів. У зв'язку з цим до професійно-технічних навчальних закладів висуваються підвищені вимоги до підготовки робітничих кадрів, їхнього освітнього рівня та професійної майстерності [1].

Вирішення даної проблеми передбачає потребу реформування системи професійно-технічної освіти. Метою статті є аналіз детального аналізу сучасних проблем та перспектив розвитку професійної технічної освіти в Україні. Водночас Міністерство освіти і науки радить педагогам проводити вдвічі менше занять, ніж у довоєнний час. Решту часу варто присвятити роботі в асинхронному режимі:

- спілкуванню з дітьми у месенджерах;
- роботі з онлайн-ресурсами (ВШО, На урок тощо);
- виконанню дітьми вправ та завдань, що передбачають психологічне розвантаження, техніки врегулювання емоційного стану тощо.

МОН наголошує, що методи роботи з учнями слід добирати відповідно до навчального предмета, віку школярів та їхніх інтересів. Вчителям радять надавати перевагу пошуковим та творчим методам роботи.

Наразі складно налагодити групову чи колективну форму роботи, тому МОН радить робити акцент на дискусійних та партнерських варіантах організації навчання.

«Під час проведення онлайн-занять бажано залучати учнів до активної роботи, висловлювання своїх ідей та пропозицій, надавати можливість їм спілкуватися між собою. Доцільним також буде проведення індивідуальних зустрічей з новоприбулими учнями з метою представлення закладу освіти як ефективного та безпечного освітнього простору і/або створення стислих інформаційних листів аналогічного змісту", – підкреслили у МОН [2].

Також вчителям дозволено самостійно визначати кількість годин навчання та зміщувати початок першого уроку принаймні на годину пізніше, адже діти можуть погано спати вночі через повітряні тривоги або психологічно нестабільний стан.

Чинне «Положення про дистанційне навчання» визначає дистанційне *навчання* як індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [4].

В умовах воєнного часу особливістю дистанційного навчання є ймовірність під час онлайн-зустрічей ситуацій, коли вмикається сигнал повітряної тривоги. У таких випадках МОН рекомендує педагогам наступний алгоритм дій:

спокійно повідомити учням, що оголошено сигнал повітряної тривоги, а тому треба припинити заняття;

закцентувати увагу школярів на тому, що вони мають пройти в безпечне місце, встановлене їхніми родинами;

попросити учнів вийти з конференції (якщо урок проводиться онлайн в режимі реального часу);

дочекатися, щоб усі учні вийшли з онлайн-конференції.

Зазначимо, про нюанси проведення дистанційного навчання в умовах війни має сповіщати місцева влада. Єдиних рекомендацій, як організувати навчальний процес вже після повітряної тривоги – немає, адже у кожному регіоні України різна безпекова ситуація.

Онлайн-навчання завдяки доступності дає змогу розширити кордони свого соціального кола як студентам, так і викладачам. Однак ці кордони існують лише в новому соціальному просторі (онлайн), який доволі незвичний для людини, тому такі нові знайомства можуть виявитися не такими близькими, як ті, що були утворені у живому спілкуванні. Крім того,

студенти мають більше шансів потрапити на академічну мобільність, тобто навчання на один або кілька семестрів в іншому університеті.

Очевидним недоліком дистанційного навчання є обмеженість живого спілкування, що впливає на навчання як напряму, так і через погіршення стану психічного здоров'я і втрату мотивації. Багатьом учасникам освітнього процесу стає складно пристосуватися до нових норм життя. Важливо враховувати те, що ЗВО були місцем для згуртування спільноти, утворення нових знайомств та підтримання старих. Наразі, коли університет у соціальному просторі студентів та викладачів існує лише як номінальна одиниця, а не як єдине географічно сталє місце, де збираються індивіди з різних міст та навіть країн, підтримувати мережу зв'язків стає складно. Через це дуже страждає корпоративна культура університету, яка є важливим елементом соціалізації першокурсників та студентів загалом. Почуття єдності та спільності здебільшого формується під час передачі традицій, звичаїв та знань спільноти від одного покоління до іншого. Через карантинні обмеження такі процеси відбуваються онлайн, що докорінно змінює їхній формат. До того ж як студентам, так і викладачам психологічно складно особисто не бачити інших учасників (-ць) освітнього процесу, через що зменшується ефективність комунікації. Ці висновки підтверджуються і результатами опитувань: майже 60% студентів (-ок) «Дніпровської політехніки» зазначають, що основною хибкою онлайн-навчання є відсутність очного спілкування викладача та студента (Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», 2020), а 27% студентів (-ок) ВНУ імені Лесі Українки відзначають, що вагомим мінусом дистанційного навчання є відсутність відчуття належності до студентської групи (Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021) [3].

Згідно з результатами опитувань майже усіх ЗВО, представлених у цій роботі, одним із найбільших викликів для викладачів стало те, що студенти менш активно беруть участь в освітньому процесі. І якщо раніше мовчання в аудиторії почасти означало лише те, що студенти не підготувались, або,

навпаки, думають над завданням викладача, то тепер це може означати й повну відсутність студента на парі (хоча номінально він/вона перебувають на онлайн-конференції). До того ж, якщо студенти все ж таки вмикають камеру, їхній зовнішній вигляд та середовище навколо не сприяють створенню навчальної обстановки. Також вагомими слабкими сторонами є психологічний стан учасників процесу, а також їх фізична можливість продовжувати навчання. Наразі багато учасників освітнього процесу залучені у волонтерстві, працюють або перебувають у лавах Територіальної оборони або Збройних Сил України, тому не мають змоги приділяти навчанню стільки ж часу, скільки до початку війни. Актуальним є і процес випуску бакалаврів та магістрів, які потребують особливих умов атестації цього року [3].

Таким чином, означені труднощі на початку упровадження дистанційної форми навчання, призвели до втрати мотивації для цікавого проведення семінарів та лекцій з боку викладацького складу та здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Гребень С.Є. Проблеми та перспективи розвитку професійної технічної освіти в Україні URL: <http://snku.krok.edu.ua/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/437> (Дата звернення 19.10.2022 р.)

2. Кречетова Діана. Яким має бути навчання під звуки сирен? Відповідають МОН, експерти і батьки. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/04/8/248148/> (Дата звернення 14.10.2022 р.)

3. Перепелиця Тетяна «Дистанційка» та війна: як досвід пандемії допоможе українській освіті? URL: <https://dif.org.ua/article/distance-learning> (Дата звернення 16.10.2022 р.)

4. Положення про дистанційне навчання: наказ МОН України від 25 квітня 2013 року № 466 (із змінами, внесеними згідно з наказами МОН № 660 від 01 червня 2013 р. та № 761 від 14 липня 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>). (Дата звернення 16.10.2022 р.)

Рибачов Сергій Григорович, Франчук Юрій Йосипович

**ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ТЕПЛОГАЗОПОСТАЧАННЯ І
ВЕНТИЛЯЦІЇ ВІДПОВІДНО ПОТРЕБ РИНКУ ПРАЦІ В ПЕРІОД
ІНТЕГРАЦІЇ В ЄС, ВРАХОВУЮЧИ СТАН ВІЙНИ В НАШІЙ
ДЕРЖАВІ 285**

Руденко Микола Васильович

**ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК
СУБ'ЄКТА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 287**

Руденко Микола Васильович, Вашук Іванна Євгеніївна

**ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ
ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ПІД ЧАС
ВІЙНИ В УКРАЇНІ 297**

Савицька Анна Юріївна

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СУЧАСНІЙ
УКРАЇНІ 302**

Скриник Мирослава Віталіївна, Скриник Ліна Миколаївна

**ДИСТАНЦІЙНЕ ТА ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І
ТЕРМІНИ 305**

Сова Маргарита Олександрівна

**ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У
ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ ОСВІТИ 311**

Супрун В'ячеслав Васильович

**СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ)
ОСВІТИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ПОВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ 316**

Супрун Костянтин В'ячеславович

**СУЧАСНИЙ РИНОК ПРАЦІ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА
ГАРМОНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ 322**

Сушков Олег Олександрович

**НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-
ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ 326**

Хлонь Олександр Михайлович

**ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОКОРЕКЦІЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ
СХИЛЬНИХ ДО ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ В КОНТЕКСТІ
ФОРМУВАННЯ У НИХ ПРАВОСВІДОМИХ УСТРИМЛІНЬ 329**

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

V Міжнародної конференції

До 20-річчя з дня створення
кафедри професійної освіти
КНУБА

(Київ, 17 листопада 2022 року)

Формат 60×84 1/16. Тираж 100 пр. Ум. друк. арк. 27,5. Зам. № 1188.

Видавець і виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»

03150, Київ, вул. Предславинська, 28

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.